

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՄՐՔԱԼՈՒՅՍ ՄԵՌՈՆԻ ՕՐՀՆՈՒՐՅՈՒՆԸ Ս. ԷԶՄԻԱՆՆՈՒՄ

Մենայն Հայոց Հայրապետության պաշտոնաթերթ «Էջմիածին» ամսագրի ներկա համարում հրատարակվում են Նորին Ս. Օծուրյուն Ամենայն Հայոց Ընդհանրական Հայրապետ Ս. Տ. Գեորգ Զ. Կարողիկոսի հեռագիրը, սրբատառ կոնդակը և շրջաբերականը՝ ողողված Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու մյուս նվիրապետական Աթոռներին, Եկեղեցական բոլոր քեմերին և հայ հավատացյալ ժողովրդին՝ 1954 թվականի սեպտեմբեր ամսի 26-ին; Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում կատարվելիք Սրբալույս Մեռոնի օրհնության մասին:

Ազգիս սիրելի Հայրապետը, իբր «Հրավիրակ Արարատյան», իր սրբատառ կոնդակով հրավիրում է հայ հավատացյալ ժողովրդին «գեպի հանուրց Հայաստանյայց Մայր Աթոռ» հանդիսատես և տոնակից լինելու Սրբալույս Մեռոնի մեծագույն և խորհրդավոր հանդեսի կատարմանը:

1926 թվականից հետո Ս. Էջմիածնում չի կատարվել Մեռոնի օրհնություն: Նորին Ս. Օծուրյուն Ս. Տ. Գեորգ Զ. ը, իր գահակալության առաջին իսկ օրերից, մտադրվել էր կատարել շնորհաբաշխության այդ խորհուրդը, բայց միջազգային ֆաղափական աննպաստ պայմանները խանգարում էին

Վեհափառ Հայրապետի այդ ցանկության կատարումը: Այժմ Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը հարմար դատեց նշանակել Սրբալույս Մեռոնի օրհնությունը:

Հայ հավատացյալ ու հայրենասեր ժողովուրդը, թե՛ Մայր Հայրենիքում և թե՛ Սփյուռքում, անշուշտ սրտի անհուն բերկրանքով և մեծ խանդավառությամբ կընդունի Վեհափառ Հայրապետի սրտագին հրավերը:

Ու կգա հայ ժողովուրդը Սրբալույս Մեռոնի օրհնության հանդեսին Արևելից թե Արևմուտքից, հյուսիսից թե հարավից, կգան Սփյուռքի պատգամավորները, կգան համբուրելու Լուսավորչի արժանավոր հաջորդի Ս. Աջը, Սրբալույս Մեռոնի կարսան, հայրենի սրբազան հողը և ողջագուրվելու Մայր Հայրենիքում ապրող իրենց հարազատների հետ:

Մեռոնի օրհնությունը միշտ էլ հանդիսացել է հայ ժողովրդի սրտին մոտիկ ամենակիրական ու համաժողովրդական ազգային-եկեղեցական մեծաշուք ու խորհրդավոր տոնակատարություններից մեկը, ինչպես գրում է Վեհափառը իր կոնդակում: Այդ իսկ պատճառով Սրբալույս Մեռոնի օրհնությունը՝ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու դարերով սրբագործված այդ նվիրական խորհուրդը, միշտ էլ կատարվել է

պատշաճ հանդիսությամբ, շքեղությամբ, հոգևոր մխիթարության արքայան բավարարությամբ, իբր մեր նախնիքներից մեզ ավանդ մնացած անմոռանալի և համբուրելի նվիրականություն:

Կրոնների պատմությունից հայտնի է, որ յուրի, ձերի օրհնությունն ու գործածությունը ժողովուրդների հոգևոր կյանքում շատ հին սովորություններից մեկն է: Արդարև, «Էլզով և խնկով և գինով զուարճանայ սիրտ» (Առակ, ԻԸ 9): Հատկապես Հին Ուստում շատ մեծ տեղ էր հատկացված յուրի օրհնությանն ու գործադրմանը Իսրայելի ազգային-հոգևոր կյանքում: Օժման յուրը, որպես նյութեղեն միջնորդ աստվածային Հոգու, ներգործում էր մարդկանց և իրերի վրա. «Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. Եւ դու առ քեզ... ևղ ձիքնեաց... Եւ արասցես զայն ևղ յօժումն արքութեան... Եւ օժցես ի նմանէ զխորան վկայութեանն... և սրբեսցես... և եղիցի սրբութիւն սրբութեանց» (Ելք, Լ 22—29), Իսրայելի քաղաքները, մարգարեները, քահանաները օժվում էին Եհովայի հրամանով օրհնված յուրով. «Եւ ա՛ն Սամուէլ զեղչերն իւրոյ, և օժ զնա (զԴաիթ) ի մէջ եղբարց իւրոց. և խաղաց Հոգի Տեառն ի վերայ Դաիթի յօրէ յայնմանէ և առ յապա» (Ա. քազ., ԺԶ 13):

Քրիստոնեական Եկեղեցու կյանքում ևս Մեռոնը շատ մեծ տեղ է գրավում, որպես նվիրագործող և խորհրդավոր սրբություն:

Քրիստոնեական ո՛չ մի Եկեղեցու կյանքում, սակայն, օրհնված յուրը այնքան մեծ արժեք ու հոգևոր նշանակություն չի ունեցել, որքան Սրբալույս Մեռոնը հայ ժողովրդի և Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու կյանքում: ՍՐԹԱԼՈՒՅՍ ՄԵՌՈՆԸ ՀԱՅ ԱԶԿԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԳԱՑՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՄԻՇՏ ԷՆ ԵՂԵՆ ԵՎ Է ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀՈԳԵՎՈՐ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԱՆՔԱԿՏՆԻ ՄԻՌՈՒԹՅԱՆ ՆՎԻՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱՆԸ, ՀՈԳԵՎՈՐ ՇԱՂԱԽԸ:

Առաջին անգամ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի նվիրական կամարների տակ Սրբալույս Մեռոն է օրհնել հայ ժողովրդի հավատի հայր Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը: Ըստ

Ագաթանգեղոսի վկայության, «Եւ իւրն օժութեան, զոր արկանէր Գրիգոր ի վերայ մարդկանն, շրջան առնալ ի մէջ գետոյն՝ շուրջ զմարդկամբն խաղայր... և քրիստոսեան դորշման առ հասարակ ընծայեցուցանէր զամենեսեան յինել ամենեցուն Հոգովն Սրբով»:

Առաջին անգամ Սրբալույս Մեռոնի կարսան դրվել է «Նրկնավոր ճարտարապետի ցուցմամբ հիմնված Միածնաէջ Տաճարի Ս. Սեղանի առաջ, բեմի վրա»,— ինչպես գրում է Վեհափառը:

Այդպէ՛ս է հավատացել ու ապրել հայ ժողովուրդը Լուսավորչի օրերից մինչև այսօր. արդարև, «յԱյրարատեան գաւառին, ի կայս քաղաւրացն և քահանայապետացն, բղիսցին Հայոց շնորհիք պատուիրանացն Աստուծոյ» (Կորյուն):

Ավանդական սովորություն է եղել, Սրբալույս Մեռոն օրհնելիս, նոր Մեռոնի մեջ խառնել Լուսավորչի և նրա արժանավոր հաջորդների օրհնած հին Մեռոնից մի շիշ, Ս. Լուսավորչի Աջի գորությամբ:

Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին բացառիկ շքով և հանդիսությամբ է կատարում Մեռոնի օրհնությունը: Եվ դա պատահականություն չէ երբեք: Հայ ժողովրդի խորունկ հավատով, ամեն անգամ Սրբալույս Մեռոն օրհնելիս, Ս. Հոգին աղավակներով իջնում է «ի Հայաստան աշխարհի» և հայ ժողովրդի հոգում: Այդ իսկ պատճառով, Լուսավորչի օրերից մինչև այսօր, հայ հավատացյալ ժողովուրդը անսպառ հավատով և խորին երկյուղածությամբ ներկա է եղել Սրբալույս Մեռոնի օրհնության և Սրբալույս Մեռոնի կարսայի առաջ ծննդաբերիս հաղորդակցել է իր նախնիքների հավատի, շեմեռանդության և հայրենասիրության վսեմ գաղափարներով:

Ս. Էջմիածինը, ուր դարերով օրհնվել է Մեռոնը, հայ հավատի համար հանդիսացել է ազգային-Եկեղեցական վերնատունը, ուր հավաքվել է հայ ժողովուրդը իր պատմության մոռալ ու նակատագրական օրերին, «ամենեքեան միաբան ի միասին» (Գործք, Բ 1)՝ ընդունելու Ս. Հոգու շնորհաբաշխության պարգևները. «Առջիք զօրութիւն ի հասանել Հոգւոյն Սրբոյ ի վերայ ձեր»:

Ս. Հոգին է առաջնորդել- Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցուն իր ողջ պատմության ընթացքում: Այդ Հոգով է ապրել, կրփել ու ստեղծագործել հայ ժողովուրդը:

Սրբալույս Մեռոնի կարսայի առջև իրար են հանդիպում մեր պապերի, մեր նահատակների, մեր հայրապետների հոգիները, մեր անցյալն ու ներկան իրար են գրկում՝ իրարմով ամբողջանալու, գորանալու և բարձրանալու համար: Մտն արմատով է ծառ, տունը հիմամբ է տուն:

ՍՐԲԱԼՈՒՅՍ ՄԵՌՈՆԻ ԿԱՓՍԱՆ ՀԱՅ ՀԱՎԱՍՏՅԱԼ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԵՌՈՆԱՔՈՒՅՐ ՍԻՐՏՆ Է, ուր հայ հավատն ու հոգին, հայ կյանքը օրհնում և շատանում ու իբր մասունք բաշխվում են բոլոր ժամանակների հայության:

Հայ ժողովուրդը իր գոյության հազարամյակներում նայել է Սրբալույս Մեռոնի կարսային ու ապրել նրա խորհրդով, վառել դարերի դիմաց իր անմար կյանքի, հույսի խարույկը:

Լուսավորչի օրերից մինչև այսօր ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՍՐԲԱԼՈՒՅՍ ՄԵՌՈՆԻ ԿԱՓՍԱՆ ՄԵՋ ԻՐ ԱՊԱԳԱ ԿՅԱՆՔԻ, ԻՐ ՀԱՎԵՐԺՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐՆ Է ԴԻՆԸ, որովհետև Սրբալույս Մեռոնը «սիմվոլն է Հայ Եկեղեցու ՄԻՌՈՒԹՅԱՆ. դա նշանակում է, որ մենք ամենքս այդ Եկեղեցու զավակներն ենք: Աշխարհի որ անկյուններում էլ լինենք, մենք ՄԻՅԻՎՆՈՒՅՆ զավակներն ենք մեր Առաքելական և Սուրբ Եկեղեցու» (Գարեգին Ա. Կարողիկոս):

1954 թվականի սեպտեմբերի 26-ը կոչված է նոր ու պատմական իրադարձություն հանդիսանալու մեր ազգային-Եկեղեցական կյանքում: Այդ օրը, Ս. Էջմիածնի պատմական կամարների տակ, հայ հավատացյալ և ուխտավոր ժողովրդի հավատով, Լուսավորչի արժանավոր հաջորդը և հաևուրց հայության սիրելի Մեծ Հայրապետը՝ Տ. Տ. Գեորգ Զ.ը, որպես Պետր Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու, և որպես «աստուածարեալ Քահանայապետ, որ աստուածատիպ գագաթան օծութեամբ զուլիս Եկեղեցույ է կարգեալ», Ս. Լուսավորչի Աջով օրհնելու է Սրբալույս Մեռոնը:

Նշանակված օրը Ս. Էջմիածին է հավաքվելու հայ ժողովուրդը, իր հավատով, իր բարեպաշտությամբ և իր նվիրատվությամբ մի անգամ ևս պայծառացնելու Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու դարավոր և պատմական կենտրոն Մայր Աթոռը, և ուր նորից իջնելու է Ս. Հոգին Սրբալույս Մեռոնի օրհնության պահին, իբր նոր շնորհաբաշխություն: «Քում ամենիմաստ էութեանդ խոստովանիմք զամենայն պարգևս ի մեզ ծաղկեալ և անեցեալ, որ ձեռնադրես առաքեալս, լցուցանես մարգարէս, ուսուցանես վարդապետս, բարբառեցուցանես համեսս և բանաս զփակեալ ականջս խլից» (Նարեկացի):

Ճշմարտության, արդարության, խաղաղության, սիրո այդ աստվածային «գօրացուցիչ, աստուածացուցիչ, միշտ ընդունող, սրբող» Հոգին է առաջնորդել Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցուն դարերի միջով. իբրև «հրեղեն սյուն»: Այդ Ս. Հոգու գորությանը և ներգործությանը է, որ հայ ժողովուրդը անկորուստ և անաղարտ է պահել իր ազգային-Եկեղեցական ինքնուրուընությունը, ազգային արժանապատվությունը, իր հավատի ուղղափառությունն ու ճշմարտությունը, Հայրենիքի սերը, մարդասիրության վեհ գաղափարները:

1954 թվականի սեպտեմբերի 26-ը ցրնծատոն է հանդիսանալու հայ ժողովրդի համար, որովհետև «մեր նախնյաց և մեր ներկա Սրբություն Սրբոցը՝ հայ Բրիտոնյա մարզու լուսո Տանարը՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը՝ իր սրբություններով, և մեր ներկա Մայր Հայրենիքը՝ իր պատմական հուշարձաններով, որպես մագնիսական ուժ, կրեերեն հայ հավատացյալներին ու կհամախմբեն պատմական Տանարի շուրջ, կրեերեն Սփյուռքի պատգամավորներին Հայրենիքի կարոտն առնելու, հայրենի երկրի անցյալ և ներկա հուշարձանները տեսնելու, ոգեշնչվելու Մեռոնի օրհնությամբ և արձագանքելու իր նախնյաց սրտառու զգացմունքին. «Եկայք շինեսցուք սուրբ գխորանն լուսոյ»:

ՈՒ ԿԳԱՆ ՀԱՅ ՀԱՎԱՍՏՅԱԼՆԵՐԸ «ԶԱԳԱԽԱՌՆ ԵՐԱՄՈՎԻՆ», ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՎԵՋ ԶԳԱՅՄՈՒՆՔՈՎ ներկա լինելու Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու դարերով սրբ-

բազործված և նվիրական դարձած Սրբալույս Մեռոնի օրհնությանը, տեսնելու, համբուրելու Մայր Տաճարի Ս. Խորանն ու Լուսավորչի արժանավոր հաջորդի Ս. Աջը, որը բռնած Լուսավորչի Աջը՝ պիտի օրհնի նոր Մեռոնը:

ՈՒ ԿԳԱՆ ՀԱՅ ՀԱՎԱՏԱՑՅԱԼՆԵՐԸ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՎԱՌ ԶԳԱՑՄՈՒՆՔՈՎ համբուրելու հայրենի սրբազան հողը, որի տերն է այսօր Հայրենիքում ապրող հայ ժողովրդի հոծ ու աշխատունակ մայր զանգվածը, կզանողջագուրվելու Հայրենիքի իրենց հարազատների հետ, որոնք այսօր նախնայաց հայրենասիրությամբ, իրենց մտքի, հոգու, սրտի մեռոնաբույր գեղեցկություններն են քափում ամեն ֆարի, ամեն մի քիզ հողի վրա, որոնք իրենց արդար վաստակով նոր ու երջանիկ կյանք են կերտում հայ ժողովրդի համար, շենցենելով հայրենի օջախը:

ՈՒ ԿԳԱՆ ՀԱՅ ՀԱՎԱՏԱՑՅԱԼՆԵՐԸ Ս. ԷՋՄԻԱՍԻՆ՝ ԳՅԵԼՈՒ ՆԱԵՎ ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՈՒ ԼՈՒՄԱՆ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ ԳԱՆՋԱՆԱԿԻ ՄԵՋ: Այդ երկու լուսնյակ միշտ պահվել ու պահպանվել են մեր վանքերն ու տաճարները, այդ երկու լուսնյակ վառ ու պայծառ է մեացել Արագածի կատարին պլպլացող Լուսավորչի կանթեղը:

Անհրաժեշտ է միայն կազմակերպված անցկացնել հայ ժողովրդի ազգային-եկեղե-

ցական ամենաժողովրդական և սիրելի այդ տոնակատարությունը: ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՅԴ ՀՈԳԵՏՈՆԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐ ԱՄԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍԻՐՈՆ, ՀԱՐԳԱՆՔԻ, ԽՄԲՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻ՝ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու դարավոր կենտրոն Ս. Էջմիածնի և հայ ժողովրդի հերոսական, ազատ ու անկախ Հայրենիքի շուրջը:

Ս. Էջմիածնում կատարվելիք Սրբալույս Մեռոնի օրհնությունը պետք է վեր ածել հայ ժողովրդի հայրենասիրության, էջմիածնասիրության մի փայլուն և սրտառուչ ակտի:

Ս. Էջմիածնի Մեռոնօրհնեքի կապակցությամբ պետք է դրսևորել հայ հավատացյալ ժողովրդի հավատի, կամքի, ձգտումների և գործողությունների միասնությունը, որ պեսզի մի անգամ ևս հուշակվի ի լուր աշխարհի՝ որ մի է ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՑՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ՄԻ Է ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ:

ԹՈՂ ՆՈՐ ՄԵՌՈՆԸ՝ ԳԱՌԵԱ ՆԵՐՇԵՉՄԱՆ, ԶՈՐՈՒԹՅԱՆ, ԿՈՐՈՎԻ, ՀԱՎԱՏԻ ՈՒ ՍՐՔՈՒԹՅԱՆ ԱՆՍՊԱՌ ԱՂՔՅՈՒՐ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ:

ԹՈՂ ԵՐԲԵՔ ԶՊԱԿՍԻ ՍՐՔԱԼՈՒՅՍ ՄԵՌՈՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀՈԳՈՒՑ ԵՎ ՍՈՒՐՔ ԶԵԹԸ՝ ԼՈՒՍԱՎՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԻՑ:

